

Melanom

Hva er melanom?

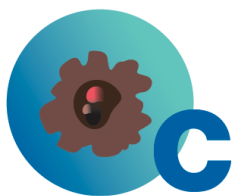
Lær mer om denne typen hudkreft, de forskjellige stadiene og symptomene. Melanom (føflekkreft) er en type hudkreft. Det har oppstått skader (mutasjoner) i cellens arvestoff, slik at cellene deler seg ukontrollert. Etterhvert som disse kreftcellene fortsetter å dele seg ukontrollert, skjer det en opphopning av kreftceller i organet der veksten startet. Det vil etter hvert dannes en kreftsvulst.^{1,2,3,10} Ved melanom er skaden i celler som kalles melanocytter, som gir huden sin farge.⁴ Melanom kan oppstå i en føflekk du allerede har, eller den kan oppstå som en ny føflekk.⁶ Melanom kan utvikles hvor som helst på huden, men sees ofte på brystet og ryggen hos menn, og på beina hos kvinner.¹ Selv om det kan være vanskelig å skille mellom normale og unormale føflekker, er det flere trekk ved utseendet til føflekkene som kan bidra til å identifisere kreft. Dette er de såkalte ABCDE-kriteriene.¹⁰

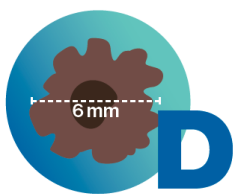
Asymmetri: Melanomer er asymmetriske i motsetning til de fleste normale føflekker som er symmetriske, der den ene halvparten er som et speilbilde av den andre.¹¹

Border (grense): Melanomer har en typisk uregelmessig og uskarp avgrensing.¹¹

Colour (farge): Føflekker med celforandringer eller kreft har fargesjatteringer fra rødbrunt til sort, noen har melkehvite områder, de kan også ha en speilende overflate.

Diameter: Melanomer måler vanligvis over seks millimeter i diameter.¹¹

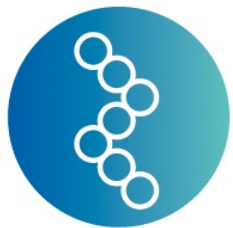
Endring: Føflekker som endrer seg, vokser, skifter farge, klør eller blør lett er mistenkelige.¹¹

Stadier av melanom

Kreften deles i ulike stadier utifra:⁵

Hvor tykk svulsten er

Hvorvidt svulsten har spredd seg til nærliggende lymfeknuter

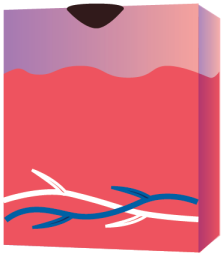

Hvorvidt svulsten gir sårddannelser

Hvorvidt svulsten har spredd seg til lymfeknuter eller organer lenger unna der cellene begynte å dele seg. Typiske områder vil være lunger, lever, hjerne og skjelett.

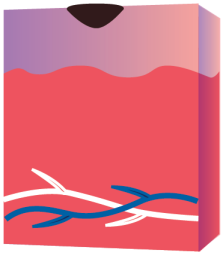
Stadier ved melanom:¹³

Stadium 0

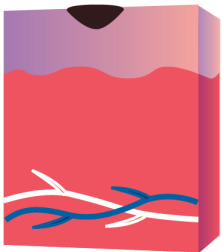
Melanom in situ.

Kreft i meget tidlig stadium, hvor kun det øverste laget av huden er affisert.

Stadium I

Det er kun kreftceller i selve melanomet. Det har ikke spredd seg til andre steder på kroppen.

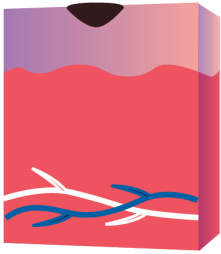
Stadium II

Det er kun kreftceller i selve melanomet. Det har ikke spredd seg til andre steder på kroppen. Melanomet er tykkere enn ved stadium I.

Stadium III

Kreften har spredd seg til lymfeknuter i nærheten av melanomet.

Stadium III

Kreften har spredd seg til andre organer i kroppen - ofte hud, lymfeknuter, lunger, hjerne, lever og/eller skjelett.

Hva er en biomarkør?

Det finnes flere undertyper av melanom.¹⁴ Biomarkørtesting kan hjelpe legene å avgjøre hvilken type melanom du har og den best egnede behandlingen for deg.¹⁵ Biomarkører kan være gener, proteiner eller hormoner, og de kan gi legene nyttig informasjon om krefttypen du har.^{16,17} For å finne biomarkører vil legene teste blod, urin eller vev.¹⁸

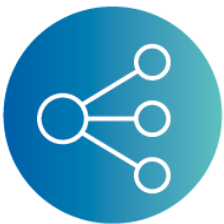
Kroppen kan respondere forskjellig på ulike behandlinger avhengig av mutasjonstype, derfor er det viktig å raskt undersøke biomarkører. Det finnes målrettede behandlinger som er spesifikke for melanomer med særlige mutasjoner som for eksempel BRAF-mutasjonen.¹⁹

Opp imot **50 %** av melanomtilfellene har en **BRAF-mutasjon**.¹⁹

Behandling av melanom

Det finnes forskjellige typer behandling av melanom, avhengig av kreftens stadium og hvor den befinner seg.²⁰

Noen typer behandling gis på sykehus, mens andre kan tas hjemme. Valg av behandling avhenger av flere faktorer, deriblant:²⁰

Stadium for din kreft

Din generelle helsetilstand

Hvor kreften befinner seg

Din prognose (hvordan din tilstand mest sannsynlig vil utvikle seg)

Tradisjonell cellegift er ikke lenger den mest effektive behandlingen for de fleste tilfeller av melanom.²¹ Nå finnes det nyere behandlinger som er mer effektive:²²

Målrettet behandling²⁰

Målrettet behandling er medikamenter som er rettet mot kreftceller og som skal hindre disse i å vokse og spre seg. Behandlingen gis som tabletter/kapsler.

Adjuvant behandling^{26,27}

Legemidler etter kirurgi retter seg mot melanomceller som kirurgen ikke har fått fjernet. Dette kalles adjuvant behandling. Målet er å redusere risiko for tilbakefall og holde deg kreftfri lenger.

Immunterapi²³

Immunterapi bruker kroppens immunsystem til å gjenkjenne og ødelegge kreftceller. Legemidlene gis vanligvis som en intravenøs infusjon på sykehuset.

Behandling av melanom med spredning^{28,29,30}

Behandling av melanom med spredning har som mål å redusere kreftsymptomene dine og gi deg de beste forutsetninger for å leve godt lenger med din sykdom.

Stråleterapi^{24,25}

Stråleterapi er en lokal behandling, som betyr at strålingen bare påvirker området der kreften er lokalisert. Målet er å gi stråling til svulsten uten at det normale vevet rundt påvirkes. Enkelte vil få stråling i kombinasjon

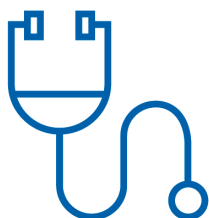
med annen behandling.

Hvilken behandling er mest fornuftig for deg?

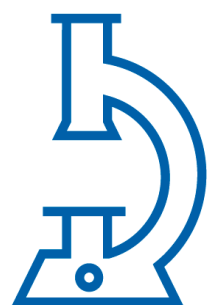
Kunnskap om hvilken type melanom du har kan hjelpe legen å bestemme den beste behandlingsplanen for deg.³¹ Biomarkørtesting kan hjelpe legen til å skreddersy behandlingen til din spesielle melanomtype.

Biomarkører kan også bidra til å forutsi hvordan kreften kan respondere på behandling.^{31,32} Hvis du ikke har fått biomarkørtesting, som BRAF-testing, kan du ta dette opp med din behandlende lege.

Snakk med helsepersonellet³³

Helsepersonell du kan komme i kontakt med er bl.a. dermatolog (hudlege), kirurg, strålingsonkolog, medisinsk onkolog (kreftlege) og sykepleier. De jobber alle sammen, og med deg, for at du skal få et best mulig resultat. Snakk med dem for å få svar på det du lurer på - om slik som behandlingsmål og hva du kan forvente underveis.

Overvåking av behandlingen³³

Det finnes enkelte tester som du trenger å ta regelmessig for å overvåke din tilstand. Enkelte tester vil kunne si noe om hvorvidt du responderer på behandlingen, andre vurderer bivirkninger av behandlingen.

Å ta disse testene til riktig tid kan hjelpe deg til å:

- Holde deg til behandlingsplanen
- Forstå eventuelle bivirkninger du måtte få, slik at du kan håndtere disse
- Gi helsepersonell informasjon slik at de kan vurdere hvor godt din behandling virker

Referanser:

1. American Cancer Society. What is melanoma skin cancer? Cancer A-Z. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/about/what-is-melanoma...> Lest. 09.12.22
2. American Cancer Society. If you have melanoma skin cancer. Cancer A-Z. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/if-you-have-melanoma...> Lest. 09.12.22
3. National Cancer Institute. What is cancer? About Cancer. <https://www.cancer.gov/about-cancer/understanding/what-is-cancer>. Lest 09.12.22
4. National Cancer Institute. Melanoma Treatment (PDQ®)—Patient Version. Cancer Types. https://www.cancer.gov/types/skin/patient/melanoma-treatment-pdq#_176_t... Lest. 09.12.22
5. American Cancer Society. Melanoma skin cancer stages. Cancer A-Z. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/detection-diagnosis-...> Lest. 09.12.22
6. American Society of Clinical Oncology. Melanoma: symptoms and signs. <https://www.cancer.net/cancer-types/melanoma/symptoms-and-signs>. Lest. 09.12.22
7. National Cancer Institute. Immune system. NCI Dictionary of Cancer Terms. <https://www.cancer.gov/publications/dictionaries/cancer-terms/def/immun...> Lest. 09.12.22
8. AIM at Melanoma Foundation. Stage IV melanoma. Understanding Melanoma. <https://www.aimatmelanoma.org/stages-of-melanoma/stage-iv-melanoma/. Le...> 09.12.22
9. National Cancer Institute. Resection. NCI Dictionary of Cancer Terms. <https://www.cancer.gov/publications/dictionaries/cancer-terms/def/resec...> 09.12.22
10. Hva er kreft? - Kreftforeningen. Lest 07.12.22
11. Føflekkreft (malignt melanom) - NHI.no Lest 28.11.22
12. What Is Melanoma? | Today My Way Lest 07.12.22
13. Stages of Melanoma Skin Cancer | Everyday Health Lest 07.12.22.
14. American Society of Clinical Oncology. Melanoma: diagnosis. <https://www.cancer.net/cancer-types/melanoma/diagnosis>. Lest. 09.12.22
15. Nalejska E, Maczynska E, Lewandowska MA. Prognostic and predictive biomarkers: tools in personalized oncology. Mol Diagn Ther. 2014;18(3):273-284. American Society of Clinical Oncology. Biomarkers to guide treatment for early-stage breast cancer. <https://www.cancer.net/research-and-advocacy/asco-care-and-treatment-re...> Lest. 09.12.22

16. My Cancer. What are biomarkers? <https://www.mycancer.com/resources/what-are-biomarkers/>. Lest. 09.12.22
17. American Society of Clinical Oncology. Tumor marker tests. <https://www.cancer.net/navigating-cancer-care/diagnosing-cancer/tests-a....> Lest. 09.12.22
18. American Cancer Society. Targeted therapy drugs for melanoma skin cancer. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating/targeted-th....> Lest. 09.12.22
19. American Cancer Society. If you have melanoma skin cancer. Cancer A-Z. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/if-you-have-melanoma....> Lest. 09.12.22
20. American Cancer Society. Chemotherapy for melanoma skin cancer. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating/chemotherap....> Lest. 09.12.22
21. Melanoma Research Alliance. Targeted therapy. Melanoma Treatment. <https://www.curemelanoma.org/patient-eng/melanoma-treatment>. Lest. 09.12.22
22. American Cancer Society. Targeted therapy drugs for melanoma skin cancer. Cancer A-Z. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating/targeted-th....> Lest. 09.12.22
23. American Cancer Society. Immunotherapy for melanoma skin cancer. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating/immunothera....> Lest. 09.12.22
24. American Society of Clinical Oncology. Side effects of immunotherapy. <https://www.cancer.net/navigating-cancer-care/how-cancer-treated/immuno....> Lest. 09.12.22
25. AIM at Melanoma Foundation. Options for stage III melanoma. Understanding Melanoma. aimatmelanoma.org/stages-of-melanoma/stage-iii-melanoma/treatment-options-for-stage-iii-melanoma/. Lest. 09.12.22
26. American Society of Clinical Oncology. Melanoma: statistics. Types of Cancer. <https://www.cancer.net/cancer-types/melanoma/statistics>. Lest. 09.12.22
27. Mayo Clinic. Cancer treatment. <https://www.mayoclinic.org/tests-procedures/cancer-treatment/about/pac-....>
28. WebMD. What are the goals of for metastatic melanoma? <https://www.webmd.com/melanoma-skin-cancer/ga/what-are-the-goals-of-tre....> Lest. 09.12.22
29. Cancer Research UK. Controlling symptoms of advanced melanoma. Melanoma Skin Cancer. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/melanoma/treatment/advanc....> Lest. 09.12.22
30. American Society of Clinical Oncology. Tumor marker tests. <https://www.cancer.net/navigating-cancer-care/diagnosing-cancer/tests-a....> Lest. 09.12.22
31. National Cancer Institute. Tumor markers. <https://www.cancer.gov/about-cancer/diagnosis-staging/diagnosis/tumor-m....> Lest. 09.12.22
32. American Cancer Society. Treating melanoma skin cancer. How Is Melanoma Treated? <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating.html>. Lest. 09.12.22
33. Melanoma Monitoring Your Treatment | Today My Way. Lest 07.12.22

Source URL: <https://prod1.novartis.com/no-no/pasienter-og-parorende/behandlingsomrader/melanom>

List of links present in page

1. <https://prod1.novartis.com/no-no/no-no/pasienter-og-parorende/behandlingsomrader/melanom>
2. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/about/what-is-melanoma.html>
3. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/if-you-have-melanoma.html>
4. <https://www.cancer.gov/about-cancer/understanding/what-is-cancer>
5. https://www.cancer.gov/types/skin/patient/melanoma-treatment-pdq#_176_toc
6. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/detection-diagnosis-staging/melanoma-skin-cancer-stages.html>
7. <https://www.cancer.net/cancer-types/melanoma/symptoms-and-signs>
8. <https://www.cancer.gov/publications/dictionaries/cancer-terms/def/immune-system>
9. <https://www.aimatmelanoma.org/stages-of-melanoma/stage-iv-melanoma/>. Lest
10. <https://www.cancer.gov/publications/dictionaries/cancer-terms/def/resection>. Lest
11. <https://www.cancer.net/cancer-types/melanoma/diagnosis>. Lest
12. <https://www.cancer.net/research-and-advocacy/asco-care-and-treatment-recommendations-patients/biomarkers-guide-treatment-early-stage-breast-cancer>
13. <https://www.mycancer.com/resources/what-are-biomarkers/>
14. <https://www.cancer.net/navigating-cancer-care/diagnosing-cancer/tests-and-procedures/tumor-marker-tests>
15. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating/targeted-therapy.html>
16. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/if-you-have-melanoma.html>
17. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating/chemotherapy.html>
18. <https://www.curemelanoma.org/patient-eng/melanoma-treatment>
19. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating/targeted-therapy.html>
20. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating/immunotherapy.html>
21. <https://www.cancer.net/navigating-cancer-care/how-cancer-treated/immunotherapy-and-vaccines/side-effects-immunotherapy>
22. <https://www.cancer.net/cancer-types/melanoma/statistics>
23. <https://www.mayoclinic.org/tests-procedures/cancer-treatment/about/pac-20393344>
24. <https://www.webmd.com/melanoma-skin-cancer/qa/what-are-the-goals-of-treatment-for-metastatic-melanoma>
25. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/melanoma/treatment/advanced-treatment/controlling-symptoms-advanced-melanoma>
26. <https://www.cancer.net/navigating-cancer-care/diagnosing-cancer/tests-and-procedures/tumor-marker-tests>
27. <https://www.cancer.gov/about-cancer/diagnosis-staging/diagnosis/tumor-markers-fact-sheet>
28. <https://www.cancer.org/cancer/melanoma-skin-cancer/treating.html>